

Univerzita
Pardubice
Fakulta
filozofická

Katedra: religionistiky

Akademický rok: 2017/2018

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jméno autora: Josef Neškodný

Název tématu: Psychologie náboženství S. Freuda a C. G. Junga (komparace)

Bakalářská práce Josefa Neškodného srovnávající psychologii náboženství S. Freuda a C. G. Junga už na první pohled potěší svou strukturou, svědčící o pisatelově smyslu pro systém a přehlednost: Je rozdělena do dvou symetricky uspořádaných kapitol zabývajících se nejprve Freudem a pak Jungem a závěrečné třetí kapitoly věnované vlastní komparaci. Názvy jednotlivých podkapitol současně nasvědčují snaze postupovat v souladu se zadáním a naplnit je. Koncepce práce je také dobře vysvětlena v Úvodu.

Obě první kapitoly postupují od uvedení do života a díla Freuda, resp. Junga přes přiblížení základních konceptů jimi založených psychologických škol k rozboru přístupů obou autorů k náboženství, a to vždy nejprve v osobní rovině a pak v rámci jejich psychologie. Studentův výklad je na bakalářskou práci pozoruhodně suverénní a prozrazuje velmi slušnou znalost obou psychologů. Postrádám v něm snad jen kritičtější přístup (zvláště řadu Freudových tezí ohledně náboženství by nebylo těžké podrobit religionistické kritice). Komparaci, která byla studentovým úkolem, nicméně umožňuje i pouhé představení Freudovy a Jungovy psychologie náboženství.

Práce správně poukazuje na skutečnost, že u obou autorů je prakticky nemožné oddělit jejich vědecké zabývání se náboženstvím od jejich osobních postojů, protože „Freud pohlíží na náboženství ateistickými očima“ (s. 26) a Jung měl zase ve svých textech mnohdy blíže ke „gnostikovi“ než ke kritickému vědci (s. 48). Autor si ovšem poněkud protiřečí, když na jiném místě zase nekriticky přebírá Jungovo tvrzení, že se náboženstvím zabývá výhradně „v rovině empirického zkoumání“ (s. 62). Rozporuplně působí např. i to, že na s. 54 jsou citována Jungova slova o tom, že „na kolektivním nevědomí není nic mystického“, zatímco na s. 74 se objevuje opačné tvrzení, označující archetypy kolektivního nevědomí za „mystické stopy“.

Zatímco u Freuda jsou v práci v chronologickém pořadí představeny jeho hlavní texty týkající se náboženství, v případě Junga je výběr z jeho spisů poněkud nepřehledný. Student na s. 62 jako příklady jeho psychologie náboženství uvádí tři pojednání publikovaná ve čtvrtém svazku českého *Výboru z díla C. G. Junga*, poté však obsáhle rozebírá jen první dvě z nich, zatímco třetí, *Odpověď na Jóba*, nejznámější a současně nejkontroverznější z Jungových textů na náboženská témata, už explicitně zmíněno není.

Závěrečná kapitola „Komparace S. Freuda a C. G. Junga“ je uvedena popisem vzájemných vztahů obou autorů, přičemž už v této části začíná srovnávání jejich rozdílných postojů k náboženství. Toto srovnávání je pak dále rozvedeno ve druhé části kapitoly, v níž autor v souladu se zadáním komparuje Freudovo a Jungovo chápání různých aspektů religiozity. Provedenou komparaci lze označit za zasvěcenou a kvalitní, byť s možnou výhradou ve vztahu k určitému zjednodušení. Freudův a Jungův pohled na vztah náboženství a duševního zdraví bych neoznačil za protikladný, jak autor činí na s. 78 (Freud se sice snažil náboženství diskreditovat jeho označováním za kolektivní neurózu lidstva, ale ve vztahu k duševnímu zdraví jednotlivce podobně jako Jung uznával jeho možný pozitivní význam). Zjednodušené, ale v zásadě přijatelné je i srovnání moderního a postmoderního paradigmatu ve třetí a poslední části, ze kterého Freud vychází jako představitel moderny a Jung jako autor stojící na přechodu k postmoderně. Shrnutí toho, k čemu autor v práci dospěl, je pak ještě vhodně dovršeno v Závěru.

Tak jako celá práce, i Bibliografie je přehledně uspořádána. Obsahuje adekvátní počet jak primárních zdrojů (tj. textů Freuda a Junga), tak i sekundární literatury. Problematická je ovšem skutečnost, že drtivá většina použitých zdrojů je v češtině, což autor na s. 88 i sám zmiňuje s konstatováním, že základní koncepty obou autorů lze najít v existujících českých překladech jejich děl a že při případném dalším rozvíjení tématu v diplomové práci by uvedený nedostatek napravil. I když předkládaný text na téže straně skromně hodnotí jako kompilační, ve srovnání s jinými bakalářskými pracemi jej vnímám jako jednoznačně nadprůměrný.

O autorově sympatickém zaujetí tématem práce svědčí i fotografické přílohy, které sám pořídil ve Freudově rodném Příboře. Bohužel však chybí Seznam příloh.

K práci jinak nemám žádné zásadní výhrady ani obsahové, ani formální. Za závažnější omyl pokládám snad jen nazvání Achnatonova náboženství „přísným monoteismem“ (s. 38, pozn. 138). To je ovšem z hlediska tématu práce okrajová záležitost. Předběžně navrhuji klasifikaci známkou A, tedy výborně.

V Brně dne 13. července 2018

Doc. Mgr. Vít Machálek, Dr. Th.D.